

# İltifatta ölçü ne olmalıdır?

**Rabia İlhan: “Birini yüzüne karşı övmek doğru mudur? Bunun kişiye ne gibi zararları vardır? Ve muhatabımıza iltifatta ölçümüz ne olmalıdır?”**

## Methetmek Manen Katletmektir

Bediüzzaman Hazretleri, Muhakemat'ta, “İhsan-ı İlâhî ile tavsifte kanaat etmek farzdır.”<sup>1</sup> der.

Allah'ın bir şeyi takdir etmesi ve o şeye değer vermesi hakikattir. Kul eğer Allah'ın verdiği değer kadar bir değer verirse, hakikatten ayrılmamış olur. Daha fazla değer verirse mübalâğa yapmış olur. Ve kişiyi bu abartı ile tefer'una (yani Firavunlaşmaya), gurura, riyaya, ucha itmiş olur. Bu haramdır.

Cenâb-ı Hak, makbul kullarına ihsanını ihsas etmez, hissettirmez. Bu aynı zamanda en büyük bir ihsan-ı İlâhî'dir. Çünkü Allah'ın ihsanını hisseden insan şükürden ayrılır ve gurura kapılırsa bu onun için tehlikeli olur.<sup>2</sup>

Peygamber Efendimiz (asm): “Sakin birbirinizi methetmeyin. Çünkü bu (kişiye iyilik değil, kişiyi) boğazlamaktır (yani bir nevi katletmek)tir.”<sup>3</sup> buyurmuştur.

Yani medih kişiyi manen öldürür. Böyle bir manevî katle sebep olmamalıdır.

## Kişiyi mahveden şey

Bir kişiyi yüzüne karşı övmek doğru değildir. Övülen kişi ölçüyü, istikameti, ihlâsı, samimiyeti, isabeti, fitratı, sıdkı, sadâkati kaybetme riskiyle yüz yüze gelir. Bu o kişiye iyilik değil, kötülüktür.

Bu yüzden Peygamber Efendimiz (asm): “Birisi sizi yüzünüze karşı överse yüzüne toprak saçın”<sup>4</sup> buyurmuştur.

Keza Peygamber Efendimiz (asm), bir adamın bir kişiyi mübalâğalı şekilde övdüğünü görünce şöyle buyurdu:

“Adamı mahvettiniz!”<sup>5</sup>

Bir gün Peygamber Efendimiz’in (asm) yanında bir adamdan bahsedilmiş ve orada bulunan bir kişi o adamı aşırı şekilde övmüştü.

Bunun üzerine Efendimiz (asm):

“Yazık sana! Arkadaşının boynunu kopardın” buyurdu ve bu sözünü defalarca tekrarladı.

Sonra da: “Şayet biriniz mutlaka arkadaşını methedecekse, eğer söylediği gibi olduğuna da gerçekten inanıyorsa, ‘zannederim o şöyle iyidir, böyle iyidir’, desin. Esasen onu hesaba çekecek olan Allah’tır ve Allah’a karşı hiç kimse kesin olarak temize çıkarılamaz” buyurdu.<sup>6</sup>

İltifat aslında nezaket ve nezahet işaretidir. Fakat aşırı olmamalı, övgüye ve methe yanaşmamalıdır. Aslında insanlara karşı ne somurtkan ve küfran içinde olmalı, ne de aşırı iltifatçı... İnsanlara müteşekkir olmak sünnettir. Fakat teşekkür ederim derken övmek haramdır. O halde “dengeli olma” sünnetini ihmal etmemelidir.

## **İhsan-ı İlahî Kişiyeye Yeter**

Bediüzzaman’ın, “İhsan-ı İlâhîden fazla ihsan, ihsan değildir.”<sup>7</sup> Sözü kulağımızda küpe olmalıdır.

Esasen kişiyi şımartmayacak, şükrüne vesile olacak bir ihsanı Cenâb-ı Hak yapıyor. Kişi şükrettikçe de Allah ihsanını arttırıyor. Allah, arttırdıkça şükreden kul havalara girmiyor; şükrünü arttırıyor.

Oysa insanın ihsan-ı İlâhîden fazla ihsan ve iyilikleri ölçüsüzdür. Kişiyi şımartır. Su-i istimale kapı açar. Meselâ bir anne sırf şefkatinden dolayı âkil ve baliğ olmuş evlâdının oruç tutmasına -aman evlâdım açlığa dayanamazsın diyerek- engel olmamalı, sabah namazına şefkatle kaldıracabilmeli. Aksi takdirde annenin şefkati, evlâdının ibadetlerine engel oluyorsa, böyle ihsan, ihsan ve iyilik değil, kötülüktür.

Övmek de en az zarar veren şefkat kadar kişinin manevî hayatına zarar verir ve maneviyatını söndürür. Aşırı iltifat da övmek gibidir.

### **Dipnotlar:**

1- Muhakemat, s. 21.

2- Mektubat, s. 764.

3- Kütüb-ü Sitte, İ. Canan, C. 17, s. 483, No: 1127. (3743) (7114).

4- Müslim, Zühd 69. Ayrıca bk. Ebû Dâvûd, Edeb 9; Tirmizî, Zühd 55; İbni Mâce, Edeb 36.

5- Buhârî, Şehâdât 17, Edeb 54; Müslim, Zühd 67.

6- Buhârî, Şehâdât 16, Edeb 54; Müslim, Zühd 65. Ayrıca bk. Ebû Dâvûd, Edeb 9; İbn-i Mâce, Edeb 36.

7- Muhakemat, s. 21.

## **Günün Duâsı**

Allah'ım! Gururdan, riyadan, ucbdan, kibirden, fahrden, ameline güvenmekten, Cennet azığını dünyada yemekten bizi muhafaza eyle! Bizi katında hakikî şükre, tevhide götüren tefekküre, Sana ulaştıran zikre ve riyasız amele muvaffak kıl! Âmin.